

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. române a Caransebeșului

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆ APARE DUMINICA ◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane
 „ „ „ „ pe 1/2 de an 5 cor.
 „ România și străinătate pe an 14 frc.
 „ „ „ „ pe 1/2 an 7 „

Manuscrisurile să adresează la redacțiunea
 „Foaia Diecezană“ iar banii de prenumăra-
 țune și inserțiuni la Administrațiunea Tipo-
 grafiei și Librăriei diecezane în Caransebeș
 Telefon Nr. 30.

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficiale, concurse,
 edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin
 până la 150 de cuvinte 7-50 cor., până la 200
 de cuvinte 10 cor., de aci în sus 12 cor

O nouă mărturie istorică privitoare la mitropolia Bălgradului.

(Urmare și sine)

De o veche mitropolie, care ar fi existat din timpuri străvechi la Românii din Ardeal, nu să poate vorbi, deoarece ea nu e dovedită prin nici o mărturie istorică. Izvoarele străine trec în tăcere și peste existența noastră, necum să cuprindă vre-o știre despre începuturile unei biserici „schismatice“. în veacul XIV însă, când să organizează mitropoliile din cele două principate române, dispuneau deja și Românii din Ardeal de o organizație a bisericii lor. Existența protopopilor români din părțile Hunedoarei la 1360 și după aceasta dată, infructuoșitatea propagandei catolice, care să poate ceti din multe decrete ale regilor ungari, cum și alte împrejurări asemănătoare cu cele din veacul următor, ne face să presupunem, în mod logic, existența unei organizații a bisericii românești din Ardeal. În veacul al XV știm numele mai multor episcopi români, dintre cari cel mai însemnat este acel Ioan de Capha, care și-a avut reședința în Hunedoara.¹ Seria acestor vlădici să înmulțește în veacul al XVI, când locul propagandei catolice îl ia râvna de reformă a principilor calvini. La tot cazul ierarhia bisericii ortodoxe își avea rădăcinile ei destul de adânci, când s'a făcut încercarea de-a înjgheba și la noi o biserică româno-calvină. Lupta ce s'a dat între cele două biserici și biruința ortodoxiei, confirmată și prin epistolele iezuiților, publicate de D. Veress, o dovedesc aceasta deplin. Nici unul din istoricii noștri nu contestă existența acestei organizații bisericesti. O recunoaște și răposatul canonic Bunea, deși îi reduce foarte mult proporțiile și însemnătatea. Dar nici acesta și nici dl prof. N. Iorga, care și-a câștigat neprețuite merite pentru istoria bisericii noastre, nu voesc să recunoască,

că un mitropolit românesc și-ar fi putut avea reședința în Alba-Iulia, înainte de Mihai Viteazul. Mărturia lui Possevino îl va convinge acum, desigur, și pe distinsul profesor dela București despre aceasta. Documentele, pe cari se sprijineau dâșii, vorbesc, ce-i drept, de-o „mitropolie“ a lui Mihai Viteazul în Alba-Iulia, sub aceasta însă e înțeleasă biserica mitropolitană și mănăstirea clădită acolo de acest Domn. În acest senz ctitorul „mitropoliei“ din Bălgrad era de fapt Mihai Viteazul. Dar căpetenia bisericii românești din Ardeal, mitropolitul, își avea reședința și mai nainte în Bălgrad, cum apare aceasta cu evidență din documentul dela 1581, în care să face mențiune de „casa episcopului Românilor“, situată în afară de zidurile cetății Bălgradului. Acest vlădică și-a avut și biserica sa în Alba-Iulia, care să amintește la 1595, când s'a îngropat în ea Danciul din Brâncoveni, tatăl lui Matei Basarab. Această biserică a rămas în ființă și după ce Mihai Viteazul a clădit în preajma cetății o biserică mai mare și o mănăstire încăpătoare. Cu o sută de ani mai târziu, pe vremea lui Atanasie, erau în Bălgrad două biserici,² una cea mai mare a mitropoliei, iar cealaltă numită „cea mică“, pe care o pretindeau Românii ortodocși dela Atanasie, care s'a fost unit cu biserica Romei.

Nu pot intra în amănunte, în cadrul acestui articol; dar cred, că atât e cel puțin sigur, că mitropoliții din Bălgrad își aveau reședința în acest oraș începând cu Eftimie, care la 1572, căpătase voe să predice „pretutindeni în țara Ardealului și în părțile ungurești“, întocma că și urmașii săi Cristofor și Ghenadie. De-o episcopie la Silvaș, cum credea Bunea, nu poate să fie vorba, căci existența ei nu e atestată prin nici un document contimporan. Eftimie și-a luat reședința în Alba-Iulia, după ce s'a stins episcopia dela Geoagiu (1570), al cărei ultim

¹. Cultura Creștină, Anul III. Nr. 6 p. 163. Articolul dlui Z. Păclășanu „Cel dintâi vlădică românesc ortodox din Ardeal“.

². Despre acestea pe temeiul unui material scos din diferite arhive voi trata mai pe larg într-o carte ce o s'o pun în curând sub tipar.

episcop Sava a eșit din țară. Este de însemnat, că episcopul Sava nu-ș avea reședința în mănăstirea de lângă Geoagiu, ci în Lancrăm, un sat din apropiere. Să vede, că din oarecare motive, pe cari noi nu le cunoaștem, a fost silit să se mute din Geoagiu. Aceleaș motive îl vor fi îndemnat și pe Eftimie, la 1572, să nu se mai așeze la Geoagiu, ci ca unul care stăpâna „pretutindeni în țara Ardealului și în părțile ungurești“, iș puse reședința în Alba-Iulia, lângă scaunul principilor din Ardeal. Astfel, după obiceiul bisericii răsăritene, el se putea numi cu adevărat *mitropolit*. Acest titlu îl și poartă Ghendie, unul din succesorii lui.¹

Celelalte știri cuprinse în mărturia lui Posevino confirmă numai astfel de lucruri, pe cari le cunoașteam și mai înainte. Nouă e însă informația ce privește pe episcopul român din Șimleu, pe care aiurea nu-l întâlnim.

Cu scoaterea la lumină a acestui document s'a încheiat, credem, o discuție istorică, ce a pasionat multă vreme lumea dela noi. Unii dintre apărătorii mitropoliei vechi dinainte de Mihai Viteazul s'au coborât în mormânt, fără să vadă izbânda neașteptată a „dogmei istorice“ susținute de ei. Cei cari au rămas în viață însă dintre „vechii noștri istoriografi“ se pot bucura într'adevăr de satisfacția prin descoperirea acestui document.

(Tel. Rom.)

Dr. Silviu Dragomir.

Al treilea pas spre bine.

În șirul dispozițiilor înaltului Guvern pentru a pune capăt nemulțumirilor, ce le-au provocat în sânul bisericilor și naționalităților din patrie, numărăm și ordinațiunea cu privire la zidirea edificiilor școlare dela 9 Aprilie n. 1914 Nr. 52161/1914. Această ordinațiune reduce binisor pretenziunile prea exagerate ce le cereau organele statului dela intrarea în vigoare a art. de lege XXVII din 1907 cu privire la edificii.

Ordinațiunea aceasta cuprinde 2 părți. Anume:

I. Cu privire la edificiile existente.

Față de acestea organele de control vor fi conduse de următoarele considerante:

1. Edificiile școlare sânt a să ridica pe teren **igienic**. Nu să pot accepta deci edificii ridicate pe loc mlăștinos și infectat, declarate de neigienice din partea autorității publice sanitare.

2. Nu poate fi acceptat edificiul școlar, care e **periculos** în urma defectelor sale arhitectonice.

3. Edificiul școlar, în proporție cu numărul îndestulitor al elevilor, trebuie să fie **luminos, spațios** și ușor de aerizat. Prin urmare:

a) Sala de învățământ trebuie să aibă o așa suprafață, ca luând de bază numărul elevilor, cari cercețează regulat școala, să ajungă **pentru fiecare elev** cel puțin 0,8 m².

b) Înălțimea salei de învățământ să fie, dela padiment până la tavan, de cel puțin 2,4 m.

c) Suprafața ferestrelor din sala de învățământ are să formeze cel puțin 1/6 din suprafața salei. La localitățile închiriate să admit mici divergențe.

d) Nivelul **padimentului** din sala de învățământ să nu fie mai adânc decât terenul din afară.

e) Pentru încălzirea salei de învățământ să fie aplicate cuptoare îndestulitoare.

f) Sala de învățământ are să fie provăzută cu o **antișambă**, din care să poate intra în mai multe sale de învățământ. Ușa antișambrei să să deschidă în afară. Antișambra, pentru evitarea cheltuelilor mari, poate fi construită **și din lemn**. La localuri închiriate, în cazuri motivate, antișambra **poate să lipsească**.

4. Fiecare edificiu școlar să fie provăzut cu latrină separată, după sexul elevilor, și în lipsa de canalizare trebuie să fie provăzute cu o groapă laterală.

La augmentarea salelor de învățământ *existente*, și la localități închiriate în mod interinal, datătoare de cinozură sânt principiile acestea, înșirate mai sus. La lărgirea edificiului școlar însă, când e vorba de o nouă sală de învățământ, sau de locuința nouă pentru învățător, au să fie ținute în vedere regulele stabilite pentru *zidirile noi școlare*, cari sânt următoarele:

II. Pentru edificii noi:

1. Locul ce va servi pentru ridicarea școlii noi trebuie ales așa, ca după puțină să fie în **centrul comunei**. În comunele de estenziune mai mare e mai conșult să să zidească **mai multe școli mici**, în locul unui edificiu școlar mai mare. La alegerea locului pentru școală trebuie să să ia în deosebită considerare, ca în apropierea ei să nu fie **cârcimă**, local pentru **tăierea vitelor, stabiliment pentru tauri și armăsari, local public, fabrică** zgomotoasă sau rău miro-sitoare, apoi, ca intrucât să poate, școala să zacă departe de piața, de tren, râu, sau locuri espuse curenților de aer.

2. Pentru o sală de învățământ și pentru o școală trebuie să să aleagă un loc în **mărime** de cel puțin 1000 m².

Intrucât să poate să să aleagă un loc unde școala poate fi cu totul **liberă**.

Locul să fie, după cât e posibil, neted și într'un nivel cu drumul. Nu să pot zidi școli pe loc bălțos sau infectat.

3. Zidirea școlară cu o singură sală de învățământ trebuie să aibă și **antișambă**. **Latrina** corăspunzătoare e a să zidi separat, deosebită, după sexele elevilor.

4. Să poate ridica în legătură cu edificiul școlii și locuința învățătorului, dar aceasta trebuie să aibă intrare separată. Zidirea școlară trebuie ridicată astfel, încât în caz de lipsă să poată fi augmentată cu o nouă sală de învățământ.

5. În școli cu mai multe sale de propunere e de dorit și ridicarea unei sale pentru păstrarea aparatelor.

6. Școala este a să zidi din material ce să obicnuește a să întrebuița în ținuturile respective. **Nivelul padimentului** trebuie să fie cel puțin 30 cm. mai înalt decât nivelul terenului. La locuri pezișe măsura aceasta este a să lua deasupra punctului celui mai înalt al teritorului ocupat de zidire. **Padimentul** salei de învățământ să fie din lemn moale, la înălțime de cel puțin 26 cm., așăzat pe nisip uscat sau umplutură de humă.

7. Zidirea școlară trebuie să fie acoperită cu un **coperiș** durabil și rezistent focului (țiglă, țigle de cement, țigle de cement artificiale).

8. Numărul elevilor, cari frecventează școala, determină și numărul salelor de învățământ. Considerând, că în senzul legii nu pot să ocupe loc într'o sală de învățământ mai mulți de 60 elevi, salele de învățământ

¹ Literatura privitoare la cele spuse aici e indicată la d-I N. Iorga: *Istoria bisericii românești* l. p. 218 și urm.

acomodate pentru 60 elevi trebuiesc zidite așa, încât suprafața lor să fie cel puțin de 48 m.² și cel mult 72 m.² În mod esecptional să poate ridica și o sală de învățământ mai mică, unde numărul elevilor obligați a frecvența școala zilnic este statornic și în mod însemnat sub 60.

9. Adâncimea salei de învățământ nu poate fi mai mare de 5.6 m., iar înălțimea nu poate fi mai mică de 3.4 m.

Sala de învățământ după posibilitate să fie situată în direcție nord-estică.

10. Păreții salei de învățământ să fie văruiți în alb, plafonul nu trebuie să fie plan. Întrucât s'ar aplica plafon cu grinzi, înălțimea salei de învățământ nu trebuie să fie măsurată dela grindă, ci dela scândură.

11. Ușa salei de învățământ să aibă o aripă, să fie lată de 1 m. și înaltă de 2.20 m.

12. Suprafața ferestrelor dela aceeaș sală de învățământ să atingă cel puțin $\frac{1}{2}$, din suprafața salei.

Ferestrele trebuiesc așazate în stânga elevilor. Ferestrele să fie duble și să deschidă înăuntru. Aripile superioare ale ferestrelor, întrucât să poate, să să înlătore. Crucea ferestrelor să fie înaltă de 1 m.

Întrucât să poate, spațul dintre cele două ferestri să fie minimal. Ferestrele după puțință trebuiesc conduse până la plafon. Sânt de a să aplica ferestri, cari să închid de-adreptul.

13. Pentru încălzirea salei de învățământ trebuie aplicat cuptor satisfăcător. Cuptorul este a să așaza mai potrivit în colțul de lângă învățător al salei de învățământ.

14. Sala de învățământ să nu să deschidă îndată spre stradă sau spre curte, ci să aibă o antișambă, în care să pot deschide și mai multe sale de învățământ. Ușa antișambrei să să deschidă în afară. Pentru cruțare, antișambra poate să să facă și din lemn.

15. La școalele cu mai multe sale de învățământ ambitul de comunicație trebuie să fie de cel puțin 1.5 m.

16. Tot pentru 25—30 de băieți trebuie o latrină și un pissoir, și pentru 20—25 fete o latrină. Latrină trebuie și pentru învățător, și întrucât în școală să află și locuința învățătorului, trebuie latrină și pentru familia acestuia. Latrina învățătorilor și a familiilor acestora pot fi într'un grup, dar să aibă intrare separată. Latrinele, în lipsa canalizării, trebuie să aibă o groapă separată, să fie departe de școală cel puțin de 10 m. și să pot face și din lemn.

17. Pe teritorul școlaei trebuie să fie și fântână. Fântâna să fie acoperită, iar de groapa latrinei să fie departe cel puțin de 20 m.

18. La o școală cu una ori două sale de învățământ, locuința învățătorului poate fi în edificiul școlii, dar aceea trebuie să fie cu totul separată de localul școlii.

Locuința învățătorului trebuie să consteie din două odăi cu padiment, de 40 m², din culină și din cele mai necesare părți laterale.

Astfel mai ales cu privire la edificiile vechi, existente s'au domolit binișor cerințele exagerate. Cu toate aceste din dispozițiile conciliante ale ordinațiunii nu-iertat să tragem concluziunea falză, că de acum înainte nu avem să ne batem capul cu aducerea în rând bun a edificiului școlar. Din contră organele parohiale, nu de frica organelor de control, ci îndemnate de dorul și datorința de a mijloci progresul cultural al generațiilor tinere — trebuie să-și deie și pe viitor toată silința a adapta edificiile vechi, ca să fie cât mai igienice și potrivite; iar — unde adaptarea nu duce la scop — să să facă edificiile noi și deplin corăspunzătoare cerințelor pedagogice.

Pelerinajul din valea Timișului.

— 1914 —

Un lucru este cert. că omul are în sine înăscut simțul religios, care să manifestă la anumite ocaziuni.

Cele mai obicinuite locuri pentru astfel de manifestări a simțămintelor religioase sânt acelea, unde fie că s'au petrecut întâmplări supraomenești, fie că sânt locuri păstrate cu sfințenie din părinți.

Pentru valea Timișului este însă un loc de venerație păstrat de părinți și obicinuit de noi — cei de astăzi — în strămtorca cheii Armenișului.

Aici nu vedem cu ochii, ca părintele Avram în valea „*Mamre*“, Treimea persoanelor dumnezeiești, ci cu credința și cu convingerea de ortodocși despre trinitatea Dumnezeirii ne înălțăm cugetele la adevărata Treime dumnezească, ce ne înfățișază icoana sfântă.

Am cetit undeva, că popoară — deși cu mult mai primitive în celereligioase — încă dau expresie simțămintelor lor religioase — deși poate fără temeii rațional — cum este d. e. la renumita peatră neagră — **Kaaba**.

Oricum luând, toate acestea manifestări să fac cu acele intenții, ca prin peregrinare să să cultiveze simțămintele religioase.

Un loc pentru pelerinaj de atare natură este în valea Timișului „**Piatra scrisă**“.

Prin aceasta să pare a fi pronunțat imboldul de sfințenie pentru acest loc. Fiindcă însă pelerinajul a emanat dela turma cuvântătoare a bisericii noastre, a trebuit ca și preoțimea să recunoască aceste porniri pentru edificare sufletească și astfel în mod disciplinat — în senz bisericesc — să decurgă manifestările religioase ale pelegrinilor.

Ochiul ager ce a știut a aprécia acea dorință a creștinilor noștri, pentru venerațiunea locului numit „**Piatra scrisă**“, a fost al P. O. Domn protopop *Andrei Ghidiu*.

Această persoană bisericescă, precum și unii prea venerați dignitari diecezani, precum I. P. Cuv. Sa părințele vicar episcopesc *Filaret Musta*, au dat respect cuvincios geregrinajului dela numitul loc atunci când au participat.

Accente însă nu de laudă, nu de disciplină cuvenită să aude în parte la adresa preoțimei.

Noi știm, că avem altarul credinței noastre obicinuit în biserici; dar știm, că avem și altarul neamului nostru și când fii de ai neamului peregrinează la locuri anumite, cum este și locul dela „*Piatra scrisă*“, atunci conducătorii firești — preoțimea — trebuie să aibă rolul de conducător, și adevă în spirit bisericesc să să dea dovadă, că *totul s'a învățit și totul să-învârte în jurul bisericii*. Însa e trist, când în fuga condeiiului să pot cresta unele scăderi, unele slăbiciuni compromițătoare pentru unii preoți, tot atâtea lucruri incompatibile cu sfințenia¹ locului de pelerinaj.

Acestea să divulgă acum cu intenția, ca pe viitor să să țină samă de simțămintele religioase ale sutelor de peregrini ce să adună la Dumineca tuturor sfinților la „*Piatra scrisă*“.

Cu multă emfază să accentuiază în fine, ca creștinii și fără preot se vor aduna la numitul loc, dar atunci unde este păstorul? Și cum poate fi turmă fără păstor?

F.

¹ Persoanele și faptele, deocamdată, nu să pomenesc.

Congregația ordinară de primăvară

a comitatului Caraș-Severin
ținută Joi la 14 Mai n 1914.

— Raport special. —

Primcomitele deschide la ora 10 adunarea slab cercetată (din membrii aparținători partidului național român au fost abia vre-o zece de față!) și salutând pe membrii prezenți constată, că în termenul reglementar nu s'a anunțat nici o interpelație sau propuneră.

Să intră îndată în ordinea zilei.

Primul obiect este *raportul vicecomitelui* despre mersul administrațiunii în anul 1913, care fiind tipărit în limba maghiară și română (un volum de 20 coale tipar) să consideră cetit.

Dr V. Branisce: De astădată nu mă extind asupra raportului întreg, ci mă restrâng numai la capitolul relativ la starea învățământului în comitatul nostru. Și oricât de trist este tabloul ce ni-să oferă, nu voesc să fac critică, ci mai mult un apel către d-l vice-comite, care este responsabil pentru modul cum să execută în acest comitat legile și ordonanțele. Știu bine, că nu aici au a să stabili principiile generale ale politicii de învățământ, dar de multeori modul cum să execută anumite dispoziții ale guvernului este cu mult mai important, decât însuși principiul din care au emanat acele dispoziții.

În timpul mai recent am întâmpinat mai adesea din partea celorce conduc din centru afaceriile școlare, că ei sânt conduși de bunăvoință față de poporul nostru, dar organele dela periferie împiedecă la executare prin șovinismul lor afirmarea în practică a acestei bunăvoințe. Un fost ministru al cultelor s'a scuzat deadreptul în dietă..

Strigăte: Apponyi! (Iaritate).

Dr V. Branisce (continuând): că revolta de palat a subalternilor săi l-a împiedecat la ducerea în deplinire a intențiunilor sale binevoitoare culturii poporului! Ba chiar și actualul ministru prezident, a cărui energie este notorică, a recunoscut în plin parlament, că șovinismul organelor subalterne zădărnicește câteodată bunele intenții ale guvernului central.

Între asemenea împrejurări am tot dreptul a analiza aici modul cum să execută ordonanțele și legile și să fac apel către d-l vicecomite, ca primul funcționar comitatenz chemat a apăra interesele poporului, să se îngrijească pe întreaga linie ca dispozițiile favorabile poporului să nu să execute contrar intereselor poporului (Aprobări).

Icoana ce ne-o prezentează raportul este tristă. Pe teritoriul comitatului nostru mai sânt comune, cari peste tot nu au școale. Sânt apoi patruzeci de comune, — tot românești! — cari au școale, dar n'au învățători și astfel pauzează învățământul cu totul. Iar cazurile de procedură disciplinate contra învățătorilor sânt încă destul de dese, deși trebuie să recunosc cu satisfacție, că pedepsele dictate sânt minimale așa că pedeapsa sumară dictată în cele 8 cazuri încheiate cu judecarea învățătorilor, face abia 360 cor.

Mă supără însă titlul acestor proceduri disciplinare. Vedem d. e. că în 13 cazuri s'o deschis procedura pe cuvânt, că nu e satisfăcător rezultatul obținut în învățământ. Aici retace raportul cu un eufesmism oarecare, despre ce rezultat e vorba! Căci nu e vorba de alta, decât numai de rezultatul în limba maghiară, și durere, știm că clasificarea acestui rezultat depinde dela atitu-

dinea politică a învățătorului. Ar fi vremea să să pună odată capăt anomaliilor de felul acesta.

Dar și mai înfiorător e titlul: delict contrar statului. În raport să amintesc două cazuri de acestea. Declar înainte, că nu cunosc cazurile singuraticice și astfel vorbesc sub impresia generală.

Grozavă vorbă! Delict contra statului! Învățătorul, care este chemat a crește pe viitorii cetățeni, să se facă vinovat de acest delict, care este cel mai grav delict cetățenesc! Și la adecă la ce să va reține aceasta? Poate nu trăește bine bietul învățător cu d-l notar, poate nu l-a salutat vreodată cu destulă reverință și iată delictul contra statului. Astfel nu-mi pot explica, că asemenea delicte să pedepsesc cu... 10 cor. (Mișcare). Să nu ne jucăm cu vorbele și să nu devalvăm conceptele, căci pe calea apucată ducem totul la absurd.

Dacă un învățător este contrar statului, nu mai poate fi învățător. Dar cine e la noi contrar statului? Să nu omorăm deci cu asemenea devalvări de concepte cele mai gingașe sentimente ale unui cetățean și îndeosebi ale crescătorului de cetățeni!

E grav cazul amintit cu *lipsa de învățători*. Toate cele 40 școale rămase fără învățători sânt școale gr. or. române! Sânt fără învățători nu pentru că comunele nu ar institui bucuros învățători, ci pentru că nu găsesc învățători. Acesta e efectul nemijlocit al nefericitei legi apponyiene.

În țara noastră e generală lipsa de învățători. Statul, ca să facă față trebuințelor, a luat învățători dela școalele comunale, iar acestea dela școalele confesionale. Iar ceice puteau eși la penzie, au grăbit cu orcee preț numai să scape de prigoniri așa, că noi am suferit cea mai mare pierdere. Cu diuimul ne-au eșit învățătorii la penzie și din cei rămași în serviciu, care cum a putut s'a refugiat la stat și la comună, ca să scape din situația dificilă în care să afla ca învățător confesional.

Pierderea a fost atât de rapidă, încât în scurtul timp ce ne-a stat la dispoziție nu am putut cvalifica atâți învățători ca să umplem golul.

Tocmai pentru a ne satisface trebuințele ne pune ministrul acum ajutor în vedere pentru pedagogii. Sântem deci în stare de tranziție și până nu vom avea numărul complet trebuie să fie organele statului cu bunăvoință. Cu atât mai bruscă e ținuta inspectorilor regești școlari.

Autoritățile școlare confesionale caută să-și ajute cum pot. Unde nu să găsește învățător cualificat, sau candidat de învățător îndreptățit, au dispus ca preoții să conducă învățământul în mod provizoriu, până ce va găsi putere didactică cvalificată. Decât să stee școala închisă și să se desvețe copii de școală, mai bine să funcționeze preotul chiar și dacă nu-i va învăța pe copii altceva decât rugăciunile, cetitul, scrisul și bună purtare.

Dar inspectorii regești nu voesc să știe nimic de aceasta. Telegrafic opresc funcțiunea acestor preoți și preferă să nu fie nici un învățământ, decât ca preoții să împlinească provizoric chemarea de învățători.

Ei bine, dle vice-comite, dacă Conzistoriile și comunele fac totul pentru a avea învățători cvalificați, dacă prin urmare nu susținătorii de școale sânt vinovați pentru lipsa de învățători, cred că nu mai este trebuință a dovedi, că decât nimic, adecă decât sălbătăcirea copiilor rămași fără școală, tot e mai bine din toate punctele de vedere, ca preotul să țină copiii împreună, să-i învețe bună purtare și dacă nici nu va absolve întregul plan de învățământ, totuș îi va feri de sălbătăcie.

Și aici fac apel către dl vice-comite, să apere interesele bine pricepute ale poporului.

(Urmează)

Astra la Maciova.

Iată că noul comitet al despărțământului „Astrei“ compus fiind din cei mai harnici și însuflețiți conducători ai tuturor mișcărilor noastre culturale cari, în interesul binepriceput al cauzei comune, au început a dezvoltă o acțiune laudabilă în folosul neamului nostru lipsit în mare parte de hrană sufletească și dornic de civilizație, ș-a ținut a doua adunare a despărțământului în comuna Maciova. Zace, — cred — în firea fiecărui bun Român cu carte, a se interesa de soarta tristă a țărânimii noastre, care tânjește în mizerie și întunec, ducând lipsa celor mai ardente trebuințe.

Că țărânimii noastre îi trebuie lumină, o știu toți intelectualii noștri, dar, durere, e dispărent numărul jertfitorilor de sine, poate am zis prea mult, dar al celor cari din inimă curată și cu dragă voie și-ar jerfi timpul liber pentru a-l pune pe biețul nostru țaran într'o situațiune cultural-economică mai favorabilă.

Simțul uman, dacă nu binele obșteșc, poruncește fiecăruia a scoate norodul din obscuritate și a-i croi o soarte mai bună, pe care cu tot dreptul e vrednic s'o aibă.

Pentru a pune încă o cărămidă pe altarul culturii românești, membrii despărțământului „Astrei“ din Caransebeș și corul mixt al „Societății române de cântări și muzică“ din Caransebeș, în *Dumineca tuturilor sfinților* (1 Iulie v.) sânt salutați cu elan și primiți cu multă însuflețire în comuna Maciova de întreg poporul de-acolo, în frunte cu harnicii lui conducători, de preotul Ioan Borlovan și învățătorul Solomon Bistrianu.

La cuvintele de bineventare ale părintelui *Ioan Borlovan* v.-președintele despărțământului dl *Dr. Cornel Cornean*, mulțumind pentru primirea atât de frumoasă, a cărei cunună erau pletele cărunte și număroșii școlari, espune pe scurt scopul venirii „Astrei“ în comuna *Maciova*.

Până la orele 10 a. m. s'a ținut examenul cu ejevii celor cinci clase dela școala noastră confesională de acolo sub presidiu M. O. D. asesor conzistorial, a d-lui referent școlar *Stefan Jianu*, fiind comisar conzistorial la acest examen distinsul învățător din Valeadenii, dl *George Cătană*. A fost vrednică de admirat iscusința și inteligența școlarilor, cari la toate întrebările răspundeau cu multă hotărâre și convingere. Meritul este a i-să atribui harnicului învățător *Solomon Bistrianu*, care e vrednic urmaș al neobositului său înaintaș, al d-lui *Gheorghe Lipovan*.

Terminându-să examenul, președintele M. O. D. *Stefan Jianu* sfătuește și indeamnă cu multă afabilitate și pune la inimă elevilor sentimentul de recunoștință față de povățuitorii și ocrotitorii lor.

Membrii comitetului despărț. „Astrei“, precum și mulți țarani, fiind pe deplin mulțumiți de rezultatul examenului, dau ofrande pentru premiarea elevilor distinși, respective pentru procurarea de cărți folositoare cari să li-să împartă. Au contribuit d-nii *Dr. Cornel Corneanu* și *Dr. Virgil Budințian*, ca deputați sinodali ai cercului cu 5. cor., familia *Litsek* din Maciova 7 cor., negustorul *N. Țieranu* 4 cor., inv. *Ioan Stan* 2 cor., judele comunal din Maciova cu 2 cor. etc. adunându-să o sumă de circa 40 cor. La 10 ore s'a început sf. Liturgie. Biserica era arhiplină, luând parte la serviciul divin mulți credincioși din comunele învecinate. Ecteniilor rostite cu glas blând de părintele *I. Borlovan*, răspunde corul „Reuniunii române de cântări și muzică“ din Caransebeș, care în absența neobositului conducător, a dlui *Antoniu Sequens*, a fost condus de dl profesor *Alexandru Bușin*.

Indată după terminarea sf. Liturgii v.-președintele despărțământului „Astrei“ din Caransebeș, d-l secretar conzistorial *Dr. Cornel Cornean*, lângă biserică, „sub cer senin în aer cald“ înaintea unui public numărös, deschide abunarea despărțământului. Vorbește despre trecutul istoric al „Asociațiunii“, relevează ideile mărețe ale marelui *Andrei Baron de Șaguna*, a cărui dulce maică a fost „națiunea“. „Asociațiunea“ ca o dulce maică primește cu drag la sânul ei sufletele însetate după hrană sufletească și doritoare de a cunoaște măreția, faptelor croitor noștri, căci cunoscând trecutul, vă cresc pulzațiile inimei vouă, „copii ai suferinții“. Apropiati-vă de „Astra“, căci ea e luceafărul care vestește viitorul nostru mai bun (Aplauze și urale.)

Corul a cântat „Motto“-ul: Pieptul nostru să răsune.

Dl învăț.-director în penziune *Iuliu Vuia* prelege cu multă însuflețire spre mulțumirea tuturor despre cultura rațională a pomilor. Face o clasică asemănare între țara noastră și Holanda. Scoate la iveală harnicia Bulgarilor și arată prin exemple bogăția lor, care au găsit-o dorobanții noștri în orașele lor, când cu cucerirea din anul trecut a unei palme bune de pământ. Combate cu succes luxul și alcoolismul, arătând urmările lui primejdioase. Povățuitorul a fost ascultat cu mult drag.

Dl profesor *Ilie Orzescu*, după ce arată necesitatea și folosul de mâne al fiecărui știutor de carte, esplică poporului noua lege electorală. Conferențiarul nici că putea alege un subiect de mai mare folos pentru țărani, fapt dovedit prin viul interes cu care a fost ascultat. S'a esplicat în ce constă și cum are a-să face examenul pentru obținerea dreptului de vot și alte lucruri de mare folos pentru popor.

Corul Caransebeșanilor a cântat două cântece populare, cari au plăcut mulțimei.

La moment s'au înscris de membri ajutători la „Asociațiune“: *Ioan Borlovan*, preot; *Solomon Bistrianu*, învățător; *Nicolae Țieranu*, *Vichentie Stan*, *Ianăș Iacoboni*, *Mihai Stan*, *Ion Șușoi*, *Monilă Popa*, *Petru Stan*, *George Prișcean*, *Andronic Babura*, *Danila Stan*, *George Constantin*, *Gruia Jurma* și încă vre-o 15 inși au fost prenotați.

Astfel stând lucrul, v.-președintele *Dr. Cornel Cornean*, declară de înființată agentura despărțământului Caransebeș și în comuna *Maciova*, alegându-să de președinte al agenturii vrednicul părinte *Ioan Borlovan*, secretar *Solomon Bistranu*, cassar *N. Țieranu* și controlor inv. penzionat *Ioan Stan*.

Vicepreședintele *Dr. Cornel Cornean*, mulțumind inteligenței și țărânimii, care a luat parte la adunarea despărțământului în număr atât de frumos, închide adunarea.

Nu pot trece cu vederea fără a aminti și în acest loc ospitalitatea deosebită ce ne-au arătat-o vrednicii conducători ai comunei: preotul *I. Borlovan* și inv. *Solomon Bistrianu*. Fie-le spre cinste.

După amezăzi s'a ținut în localul școlii confesionale *conferință învățătoarească*.

Președintele „Reuniunii învățătorilor români gr. or.“ din despărțământul Caransebeșului, dl *Ilie Orzescu*, deschizând adunarea printr'un discurs foarte arătat vorbește despre limba, credința și obiceiurile poporului român, pe cari trebuie să le păstrăm și cinștim cu multă venerațiune.

Ar fi urmat cetirea raportului comisarului școlar a dlui *George Cătană* despre rezultatul examenelor, dar

fiind timpul înaintat, să decida a să trimită spre publicare „Foi diecezane“.

Învățătorul dela școala de aplicație din Caransebeș, dl I. Curescu, ține o prelegere practică cu elevii clasei a doua, care în urma predării reușite s-a câștigat simpatia elevilor.

Președintele I. Orzescu, mulțumind învățătorilor și publicului care luând parte în număr atât de frumos, a dat dovadă eclatantă, că se interesează de mișcările noastre culturale și e dornic de progres, încheie adunarea.

Astfel „sărbătoarea tuturor sfinților“ a adus Maciovenilor raze calde de lumină, încurajare și întărirea credinței în un viitor mai prielnic. — Despărțându-ne: — „Să ne mai faceți, domnilor, sărbători de ăstea!“

L. P. V.

Raport.

Sinodul protopreshiteral gr. ort. român al tractului Buziaș s'a ținut la 20 Martie v. în sediul protopresbiteratului, sub conducerea harnicului protopresbiter Ioan Pepa, carele prin un discurs măduos a relevat starea protopresbiteratului și chemarea reprezentanților lui, cărorora le-a adresat cuvinte de încurajare pentru cauzele bisericești, școlare și a neamului nostru românesc accentuând și aceea, că trebuie să urmeze un timp mai prielnic pentru toate cauzele noastre ce ne privesc.

Constatându-să capacitatea sinodului de a-și începe lucrările sale, dă spre cetire prin notar raportul despre starea protopresbiteratului din a. espirat 1913.

Raportul cetit a fost voluminos și compus cu multă îngrijire și împărțire practică ilustrând în modul cel mai fidel starea faptică a protopresbiteratului. Părțile esențiale și în general cunoscute au fost cele bisericești, școlare și fundamentale.

Deschizându-să discuția asupra raportului, la partea bisericească în care s'a arătat numărul concubinatelor din tract după fiecare comună, iau cuvântul dintre preoți domnii Alexandru Ioanovici și Iuliu Crainic, iar dintre mireni domnii avocați Dr Valeriu Gaița și Dr Victor Mercea, precum și membrul Ioan Marcu.

În urmă reamintând și reflectând și din a sa parte Prea On. Domn protopresbiter, s'a constatat, că după îndrumările Ven. Cenzistoriu diecezan, a îndemnilor protopresbiterului tractual și a dispozițiilor din partea organelor politice, preoții cu conștiințiozitate și-au împlinit misiunea pastorală la reducerea numărului concubinatelor. Discuția în acest punct din raport va servi de îndemn pentru toți factorii protopresbiteratului și avem bazată speranță, că prin conlucrare și zel devotat vom avea în viitor rezultate tot mai favorabile la combaterea și stârpirea acestui rău pentru biserica noastră strămoșască.

Partea școlară din raport a făcut cea mai bună impresie cuprinzând adevărul, că școlarele din tract cu factorii și domnii învățători satisfac pe deplin datorințele lor așa, că starea învățământului dă tot mai mult înainte și învățătorii sânt regulat salariați. Cu drept cuvânt să poate afirma, că școlarele noastre confesionale din acest tract, dacă nu întrec pe cele de stat, dar stau tot pe același nivel.

În partea școlară, ca un adevărat meșter Prea On. Domn protopresbiter a relevat abdicerea fostului comisar al tractului Buziaș Domnul Ioan Marcu învățător pensionat și și primarul Bogșei-Montane, carele în decurs de 39 ani în această calitate a însoțit la examene

pe protopresbiterii de pe vremuri și pe cel actual. La examenele anuale a ținut an de an conferințe cu învățătorii din toate obiectele și disciplinele școlare așa, că prin un zel deosebit și ambiție adevărat dascălească a contribuit la înaintarea școlarelor și a învățământului poporal din acest tract.

Acest meritos bărbat de școală la toate prilejurile date, — cu darul său de bun vorbitor — a predicat cu însuflețire poporul îndemnându-l să țină la limbă, biserică și școală, combatând deprinderile rele din popor, precum luxul etc., a arătat și calea ce trebuie să urmeze pentru a ajunge la îmbunătățire și prin aceasta la fericire.

Acestea și altele multe a știut Domnul protopresbiter să le aprecieze, și de aceea a propus, iar sinodul a adus merite ovațiuni pelângă mulțumită protocolară la adresa fostului comisar, carele prezent fiind ca deputat sinodal, a mulțumit pentru ovațiile aduse accentuând, că nu atât etatea lui înaintată l-a silit pentru retragere, ci dorința de a da ocaziune și generațiunii tinere a rădica și mai mult prestigiul școlii române confesionale. Ven. Cenzistoriu diecezan după raport încă a apreciat meritele acestui bărbat de școală și în locul lui a numit pe Domnul învățător George Pârveu din Chevereșul-mare, dela care așteptăm să fie vrednic urmaș al antecesorului său de toți bine apreciat și laudat.

Raportul în general și special s'a luat cu plăcere la cunoștință.

Socoată cancelăriei protopresbiterale din anul 1913 și preliminarul pe anul 1914 s'au primit în întregul lor cuprins, precum s'a propus din partea comitetului cu modeste pretenziuni, amăsura stării sărăcicioase a tractului.

Fiind vecante în scaunul protopresbiteral trei locuri, unul pentru membru ordinar și două pentru suplenți, s'a proces la alegere, care a demers în mod constituțional prin votare secretă, rămânând ca Ven. Cenzistoriu diecezan să declare aleși din ceice au întrunit majoritatea voturilor.

Cu acestea s'a încheiat sinodul în cea mai mare înțelegere și bună ordine, făcându-să sincere și călduroase ovațiuni de toți prea iubitului protopresbiter Ioan Pepa.

După încheierea sinodului ne-am întrunit cu toți la o masă modestă, unde asemenea am petrecut două ore plăcute, în discuții folositoare cauzelor noastre.

Un membru.

Știri

P. S. Sa Episcopul Dr E. Miron Cristea a luat parte la examenele ținute la școala civilă de stat Miercuri în 28 Mai și la școala elementară de stat Vineri în 30 Mai, apoi la școala poporală rom. Sâmbătă în 31 Mai a. c.; iar Luni în 2 Iunie la gimnaziul de stat. Prețutindenea Prea S. Sa a îndemnat tineretul să țină la legea și limba strămoșască, să nu uite, că biserica ne-a adus până 'n zilele de astăzi, când alte neamuri privesc în Români un popor care dorește din răspuțeri să ajungă la cea mai înaltă treaptă culturală.

Academia Română a conferit mai multe premii. Premiul de 1500 a primit *Carte de cetire* cl. I. II dela școlarele civile de fete, de Anghela Sălăgian, V. Bologa și E. Precup. Premiul Adamnchi de 5000 lei s'a împărțit între mai mulți autori, iar premiul Principesa Alina Știrbey de 8500 lei s'a acordat dlui Victor Lazar pentru „Principiile morale și creștinești, de cari să se conducă părinții în educațiunea copiilor lor“.

Mulțămită publică. Dl colonel *Nicolae Marin* din loc a donat „Reuniunii femeilor române” din loc frumoasa sumă de 30 cor. întru amintirea răposatei sale surori Ana. Primească marinosul donator și pe această cale călduroase mulțumiri. Dim. Sgăvârdia, casarul Reuniunii.

Dare de seamă. Cu ocaziunea peregrinajului din 1/14 Iunie a. c. făcut la „Peatra scrisă” — deși în urma multelor ploii torențiale au fost puțini credincioși — totuși s'au adunat suma de 67 cor. 58 fileri. Această sumă s'au depus în Cassa de păstrare spre fructificare în scopul zidindei capele. Armeniș la 4/17 Iunie 1914. Ilie Pepa paroh gr. or. rom.

Mulțămită. Simțindu-să lipsa unor clopote mai corăspunzătoare pentru s. biserica gr. or. rom. din Obad, am făcut o colectă printre locuitorii comunei Obad și deși anul acestă economic să arată destul de slab — dar știindu-se insufleți prin puterea cuvântului, — au binevoit a contribui următorii evlavioși creștini: George Ionescu paroh 20 cor. Dionisie Șojdean, Eftimie Șojdean câte 12 cor. Victor Giurgiu inv., Krasznay Mihály not., com., Trifu Miculescu, Maxa Paulescu, Iosif Ianoșel, Hunzinger Dominik, Stasvnyi Lenhard, Stasvnyi Anton Persida Ianoșel câte 10 cor. Vasile Marina econom, Achim Cercel, Filip Șojdean, Iosif Șojdean, Irina Cersel, Nicolae Serariu, Iova Magiar, Ion Pepa, Ioan Urduzeu, Ioan Țerțeu, Petru Ghilezan, Ioța Stoia, Iulian Stoia, Roman Șojdean Trăilă Șojdean, Iovan Herteg, Kutschal Franz, Ion Nădai, Nicolae Ianoșel, Trifu Jivoiu, Iosif Moldovan, Petru Ianoșel, Treilă Curariu, Roman Ianoșel, Trandafir Subu câte 5 cor. Ion Săbu, Iosif Crișan, Pavel Ianoșel, Treică Ignat, Draghina Șojdean, Nicolae Ianoșel, Marta Șojdean, George Șojdean, Ioan Ianoșel, Eck Mihail, Thamaș Franz, Szeibert János, Iosif Jurca, Nicolae Gruia, Kutschal Anton, Gim Antal câte 4 cor. Müller Péter, Dolvig Antal, Savu Tabac Nicolae Spăriosu, Iosif Șojdean, Simion Spăriosu, Blum Iános, Constantin Savu, Simion Gozan, Pillé Leuhardt, Stasvnyi Iakob, Georg Ianoșel, Ion Ianoșel, Dănila Ciurariu, George Ianoșel, Stefan Jivinu câte 3 cor. Roman Șojdean, George Șojdean, Marina Roman, Nica Ciurariu, Efta Cauc, Romolus Serariu, Iovan Cauc, Iosif Iencula, Schneider Iohan, Floare Cătău, Brad Anton, Trifu Șojdean, Iosif Drăgoi, Flore Șojdean, Dimitrie Ianoșel, Ion Jivoiu, George Subu, Dinu Jebelean, Ion Rusanda, Iosif Șojdean, Constantin Jebelean, Ion Subu, Aurel Stoicu, Riko Péter, Pirsch Katalin, Szeger Péter, Brad Péter, Gimpel Mihail, Ghiga Păuț, Simion Ciurariu, Ana Popoviciu, Constantin Jurma, Constantin Cioră, George Stefoi, Iohan Vagner, Hummel Miklós, George Lambert, Petru Herteg, Ion Herteg, Iova Caza, Aurel Cioră, Efta Jivoiu, Ruja Jivoiu. Persida Jivoiu câte 2 cor. Dimitrie Șojdean, Alexandru Cauc, Ion Ianoșel, Efta Gereu, Aurel Serariu, Ida Șojdean, Mesner Georg, Fischer Franz, Iosif Șojdean, Wilhelm Péter, Meilă Crețu, Stefan Marina, Constantin Subu, Persida Șojdean, Iulian Dumineca, Simion Mladu, Trandafir Mladu, Petrá Ceoră câte 1 cor. Virga Todor 8 cor. Ion Șojdean 1 cor., 50 fil. Comuna politică Obad prin reprezentanța sa comunală la propunerea preotului reprezentant George Ionescu — au votat sumă de 1200 cor. pentru procurarea unui orologiu pe turnul bisericii gr. or. rom. ear 80 cor. a votat ajutor anual bisericii gr. or. rom. pentru tragerea ceasului și clopotului la amiază și seara. A mai dăruit bisericii pentru procurarea a 4 drb prapoși (steaguri) următorii creștini: Iosif Ianoșel, Ion Nădei, Trifu Iosif Șojdean, George Ianoșel câte 50 coroane.

On. Domni *Iancu* donează sfintei biserici gr. or. rom. din loc, întru eternizarea memoriei a în Domnul răposaiilor părinți, fostul preot al Obadului, neuitatul Paul Iancu, și surorii sumă însămnată de 1000 cor. Dela

ilustritatea Sa Dl *Vasile de Stroescu* am primit ca ajutor sumă de 200 cor. La oaltă face suma de 3104 cor.

Pentru aceste daruri marinosoase primească M. St. donatori — în numele bisericii — adâncă mulțămită, rugând pe atotputernicul Dumnezeu să le răsplătească însușit și înmii darul pentru împodobirea bisericii noastre. Obad, la 27 Mai v. 1914. În numele com. bis. gr. or. rom. George Ionescu paroh, preș. com. par.

Bibliografie.

Cultura creștină Nr. 11: Institutele de moniale, E. Bodocan. Despre acuzarea căsătoriei, Dr I. Sâmpăleanu. Recunoștință față de trecut, Senior. Scoaterea studiului religiei din școli, G. M. Pteancu. Însemnări. Cronică. Cărți și reviste. Telefon.

Cosinzeana Nr. 23: Un mare gând. Inaugurarea noului palat al fundațiunii universitare Carol I la București. Sărutarea. Iscușinta paserilor. Rânduri mărunte. Fragment din „Craiu Munților”. Pătenia lui Cocosel. Marama s. Veronica.

Licitațiune minuendă.

Pe baza încuviințării Venerabilului Conzistoriu diecezan din Caransebeș ddto 21 Aprilie Nr. 2513 E ex 1914 să escrie licitațiune minuendă pentru legarea cu fer și repararea bisericii gr. or. române din **Srediștea-mică** (Kisszere), protopresbiteratul Vârșetului.

Prețul de esclamarie este 2969 cor. 60 fil.

Licitațiunea să va ținea Duminecă în 15/28 Iunie 1914 înainte de ameză la orele 11 în sala școlii confesionale din loc.

Doritorii de a întreprinde acest lucru să se prezinte în ziua susnumită, având a depune vadiu de 10% din prețul esclamariei în bani gata ori hârtii de valoare.

Preliminarul de spese dimpreună cu planul legării să pot vedea la Oficiul parohial în ori și ce zi.

Întreprinzătorii n'au dreptul de a pretinde dela comuna bisericească diurne ori spese de călătorie.

Srediștea-mică, din ședința comitetului parohial ținută la 4 Mai v. 1914.

Iovan Mihai 3—3

președ. com. par.

Ioan Albai

not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Traian Oprca*, protopesbiter.

Pe baza încuviințării Venerabilului Conzistoriu diecezan din Caransebeș ddto 19 Maiu Nr. 3516 E ex 1914 să escrie licitațiune minuendă pentru renovarea, respective adaptarea casei parohiale din comuna **Obreja** (Bistranyires), protopresbiteratul Caransebeșului.

Prețul de esclamarie este 6397 coroane.

Licitațiunea să va ținea Marți la 9/23 Iunie 1914 înainte de ameză la 9 ore în sala școlii comunale din loc.

Doritorii de a întreprinde această lucrare să se prezinte în ziua susnumită, având a depune vadiul de 10% din prețul de esclamarie în bani gata sau hârtii de valoare.

Întreprinzătorii n'au dreptul de a pretinde dela comuna bisericească diurne ori spese de călătorie.

Planul zidirei, preliminarul de spese, precum și condițiunile de licitațiune să pot vedea oricând la Oficiul parohial ort. român din Obreja.

Comuna bisericească își rezervă dreptul a decide liber asupra ofertelor și răspective a respinge oricare ofert fără considerație la mărimea lui și fără nici o motivare.

Obreja, din ședința comitetului parohial ținută la 27 Maiu st. v. 1914.

Vizantie Turnean 2—2

președ. com. par.

Patrichie Rădoi

not. adh. al com. par.

În conțelegere cu protopesbiterul tractual

Cărți de premii pentru examen!

Apropiindu-să examenele școlare ne permitem a recomanda cu toată căldura următoarele cărți, ca cele mai potrivite pentru premii de examen pentru elevii și elevele școlilor noastre.

Totodată rugăm pe On. domni preoți, ca directori școlari, să binevoiască a atrage atențiunea domnilor învățători asupra acestor cărți bune, menite să dezvolte gustul de citit în popor din frageda copilărie.

Rugându-ne a ne onora din vreme cu st. comenzi, de a căror promptă executare asigurăm înainte, semnăm

cu toată stima

TIPOGRAFIA și LIBRĂRIA DIECEZANĂ, CARANSEBEȘ.

	C. f.
Adam, Teatru școlar	—60
Alexandri, Poezii populare	—90
Alexandria, sau istoria lui Alexandru Macedon	—60
Amișis, Inimă de copil	1.20
Andersen, Povești alese	—30
Grădina raiului	—60
Asaki, Fabule	—30
Bibliografia episcopului Ioan Popasu	—20
metropolit. A. Șaguna	—20
Bogdan, Stefan cel mare	—40
Bota, Cele mai frumoase povești	—60
Botezan, Cenușotca	—16
Pipăruș Petru	—10
Broșteanu, Traista cu povești istorice	—50
Cocoveanu, Floarea soarelui	—20
Călăuza creștinului în biserică	—30
Čandrea-Densușeanu, Povești	—60
Caraivan, Povești	—30
Snoave	—30
Aliman voinicul	—30
Basmе și legende	1.75
Carmen Sylva, Vârful cu dor	—12
Cătană, Poveștile Bănatului 3 volume à	—50
Ciortea, Două turturele de aur	—24
Coșbuc, Blăstăm de mamă	—16
Pe pământul Turcului	—16
Fata craiului din Cetini	—08
Draga mamei	—20
Fulger	—19
Creangă, Povestiri	—30
Moș Nichifor	—30
Stan pătitul	—30
Harap alb	—32
Cristescu, Dor de primăvară	1.—
Cugler-Poni, Fata stolerului	—10
Din straița lui Moș-Stoica	—40
Din viața sfinților	—30
Dulfu, Cântecе și povești	1.50
Isprăvile lui Păcală	1.—
Gruia lui Novac	1.50
Princesa fermecată	—20
Eminescu, Făt frumos	—20
Esop, viața și pildele lui	—30
Farago, Copiilor, versuri	1.—
Pentru copii, versuri	1.50
Fundescu, Basmе	—60
Furtună, Firicele de iarbă	—30
Genoveva sau istoria nevinovăției	—80
Gișă cătănuță	—12
Grimm, Basmе	—90
Gruia viteazul și tatăl său Novac	—20
Horia lui Pinte Viteazul	—16

	C. f.
Iosif, A fost odată	1.50
Lupaș, De demult	—30
Maier, Biblioteca copiilor vol. II, III, IV	1.—
Marian, Pasările noastre și legendele lor	—30
Moldovan, Fica a nouă mame	—28
Moța, Croitorul și cei trei feciori	—30
Münchhausen, Isprăvi vânătoarești	—30
Păcală, întâmplări din viața sa	—24
Panu, Nastratin Hogeа	—30
Pompiliu, Ileana Cosinzeana	—12
Codreana Sinziana	—12
Pop-Reteganul, Povești ardelenеști 5 vol. à	—50
Povești populare de cuprins moral	—16
Popescu, Fata dela Cozia	—60
Maria Putoianca	1.—
Sadoveanu, Povestiri de petrecere	—40
Școlarul declamator	—50
Șima, Teiu legănat	—16
Slavici, Păcală 'n satul lui	—20
Stoenescu, Ștefan cel Mare	—60
Til Bnhoghindă	—50
Zina împărăteasă și peana ei aleasă	—24

Cele mai noi cărți literare:

Beza, Pe drumuri, din viața Aromânilor	2.—
Chirișescu, Răsaduri, nuvele	2.—
Grănicerul, roman	2.—
Predo, Constituția bis. gr. ort. Române	2.—
Drăgescu, Pro Patria, menirea și începutul neamului rom.	3.—
Dulfu, Gruia lui Novac	1.50
Făgețel, Credințe literare	2.—
Galaction, Biserica din răzoare	2.—
Goga, Din umbra zidurilor	2.—
Iorgă, Istoria stat. balcan. în epoca modernă	3.50
Note de drum	1.25
Locusteanu, Sântem nebuni	1.50
Lungianu, Zile senine	1.50
Napoleon la sf. Elena	—60
Paulescu, Spitalul, Coranul, Talmudul, Cahalul	3.—
Instincte sociale, patimi și conflicte	2.—
Pușcariu, Notițe despre întâmplări contimp.	3.—
Contribuțiuni istorice privitoare la Românii de pe pământul crăesc	4.—
Revent, Cântecul neamului	2.—
Sadoveanu, Privești dobrogene	2.—
Sequens, Elemente din teoria muzicii	1.20
Slavici, Mara	2.—
Stefanelli, Amintiri despre Eminescu	1.50
Tailler, Din fainele simțirii	1.50
Theodorian, Povestea unei odăi	2.—
Vlahuță, Dreptate	2.—